

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ
ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

УДК 347.92

DOI: 10.33663/1563-3349-2022-92-72

С. О. КОРОЄД

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ
ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ В ПОРЯДКУ
СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
БЕЗ ПОВІДОМЛЕННЯ СТОРІН

На основі аналізу наукових праць, положень цивільного процесуального законодавства і судової практики Верховного Суду визначено процесуальні засади й особливості судового розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін. Надано оцінку дотриманню основних засад цивільного судочинства (зокрема, усності й змагальності) при розгляді справ без повідомлення сторін. Показано співвідношення процесуального регулювання підстав розгляду цивільних справ без повідомлення сторін у судах першої і апеляційної інстанцій. Підтримано законодавчі ініціативи щодо розширення переліку підстав для розгляду цивільних справ без повідомлення сторін.

Ключові слова: цивільне судочинство, судовий розгляд, цивільна справа, спрощене позовне провадження, сторони, повідомлення, виклик, суд, судова практика.

Koroied Serhii. Procedural features of consideration of civil cases in the order of simplified legal proceedings without notification of the parties

The article analyzes scientific works, provisions of civil procedural legislation and judicial practice of the Supreme Court, on the basis of which it is determined the procedural principles and features of the court proceedings in

civil cases in the order of simplified legal proceedings without notification of the parties. Compliance with the basic principles of civil justice (in particular orality and adversarial) when considering cases without notifying the parties was evaluated. The ratio of procedural regulation of the grounds for consideration of civil cases without notification of the parties in the courts of the first and appeal instances is shown. Legislative initiatives related to the expansion of the list of grounds for consideration of civil cases without notification of the parties were supported.

Key words: *civil proceedings, trial, civil case, simplified legal proceedings, parties, notification, summons, court, judicial practice.*

Новий Цивільний процесуальний кодекс України в редакції 2017 р. (далі – ЦПК) передбачив низку спрощень цивільної процесуальної форми за рахунок широкої реалізації у цивільному судочинстві принципу процесуальної економії з метою забезпечення оперативного вирішення цивільних справ та інших процесуальних питань. Така мета досягається, зокрема, за рахунок відсутності, у визначених ЦПК випадках, процесуальної необхідності повідомлення учасників справи про дату і час розгляду цивільної справи в судовому засіданні чи дату розгляду справи в письмовому провадженні.

Як відомо, новий ЦПК передбачив низку випадків розгляду і вирішення судом різних процесуальних питань без повідомлення (виклику) сторін (а відповідно і за їх відсутності), зокрема: визначення підсудності справи, у якій однією зі сторін є суд або суддя (ч. 1 ст. 26); вирішення питання про відвід судді (ч. 8 ст. 40); розгляд заяви про поновлення чи продовження процесуального строку (ч. 3 ст. 127); розгляд заяви про забезпечення позову (ч. 1 ст. 153); розгляд заяви про видачу судового наказу (ч. 1 ст. 167); вирішення питання про виправлення допущених у рішенні чи ухвалі описок чи арифметичних помилок (ч. 2 ст. 269). Водночас новий ЦПК запровадив процедуру спрощеного позовного провадження, в якому суд першої інстанції може розглядати цивільні справи по суті без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами (ч. 5 ст. 279). Без повідомлення учасників справи за правилами спрощеного позовного провадження можуть також розглядатися цивільні справи та вирішуватись інші процесуальні питання в суді апеляційної (ст. 369) та касаційної (ст. 402) інстанцій.

Варто пригадати, що ще задовго до набуття чинності новим ЦПК ми вже обґрунтовували необхідність запровадження спрощеного провадження – спрощеного порядку розгляду і вирішення деяких категорій цивільних справ, а також прискореного судового розгляду, без виклику (повідомлення) сторін, яке б могло здійснюватися як з ініціативи суду, так і за клопотанням однієї зі сторін, а також наводили можливі підстави застосування таких процедур [1]. Новий ЦПК певною мірою залишив за судом ініціативу в застосуванні процедури розгляду справи в спрощеному позовному провадженні без повідомлення сторін, водночас встановив особливості застосування такої можливості як у суді першої, так і судах апеляційної та касаційної інстанцій. Проте, незважаючи на п'ятирічний строк дії нового ЦПК, судова практика (на рівні судових рішень Верховного Суду) свідчить, що суди все ще неоднозначно розуміють, а відтак неправильно застосовують процесуальні підстави розгляду цивільних справ без повідомлення (виклику) сторін, що розцінюється як порушення права на справедливий судовий розгляд.

Зазначене питання набуває нової актуальності й значення в умовах воєнного стану в Україні, коли в багатьох судах виникають проблеми з повідомленням учасників справи судовими повістками засобами поштового зв'язку через скорочення державного фінансування на відправку поштової кореспонденції (про що протягом останнього року регулярно повідомляється на юридичних інтернет-ресурсах), хоча в більшості випадків додаткове (повторне) повідомлення того самого учасника справи не є доцільним і необхідним (адже, на наше переконання, першого повідомлення від суду про відкриття провадження у справі достатньо для інформування сторін про справу з метою забезпечення реалізації ними своїх процесуальних прав, зокрема на подачу заяв по суті спору і доказів). Водночас відсутність у суду доказів такого повідомлення, коли справа має розглядатися з викликом сторін, визнається обов'язковою і безумовною підставою для скасування судового рішення (така правова позиція постійно підтримується Верховним Судом [2]).

У цьому аспекті виявляється слушною думка Д.Д. Луспеніка про необхідність пристосовувати чинні процесуальні норми при відправленні правосуддя в умовах воєнного стану, зокрема сміли-

віше використовувати принцип процесуальної економії [3]. А саме це, на нашу думку, й має досягатися за рахунок застосування процедури спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін.

Різні аспекти спрощення судових процедур у цивільному судочинстві як до набуття чинності новим ЦПК, так й після, розглядали в своїх працях провідні вчені-процесуалісти, зокрема С.С. Бичкова, В.І. Бобрик, С.В. Васильєв, О.О. Грабовська, К.В. Гусаров, О.С. Захарова, Д.Д. Луспеник, О.О. Кармаза, В.В. Комаров, Ю.Ю. Рябченко, Ю.Д. Притика, Г.П. Тимченко, О.С. Ткачук, С.Я. Фурса, О.О. Штефан, А.С. Штефан та ін. Низка наукових праць присвячена дослідженню саме спрощеного позовного провадження, зокрема підстав його застосування й особливостей розгляду цивільних справ у такому порядку. Науковці переважно аналізують саме критерії віднесення справ до справ незначної складності для застосування процедури спрощеного позовного провадження їх розгляду, зокрема без виклику сторін [4]. Проте в таких працях науковці переважно не досліджують підстави та особливості проведення спрощеного позовного провадження без виклику та без повідомлення сторін. Хоча така процедура є суттєвим елементом спрощення провадження та реалізації принципу процесуальної економії. Водночас в окремих рішеннях Верховного Суду вже сформульовано певні висновки стосовно розуміння процесуальних підстав розгляду цивільних справ без повідомлення сторін. Проте така судова практика не була предметом окремого наукового дослідження.

З огляду на це необхідним є здійснення теоретичного аналізу окремих наукових праць, науково-практичного аналізу положень ЦПК і судової практики Верховного Суду для визначення (і правильного розуміння) процесуальних засад і особливостей судового розгляду цивільних справ упорядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін та оцінки дотримання основних засад цивільного судочинства (зокрема, усності й змагальності) при такому розгляді, що й ставить за мету наша стаття.

Насамперед слід зауважити, що розгляд цивільної справи з повідомленням сторін пов'язаний передусім із реалізацією такої засади (принципу) цивільного судочинства, як гласність судового процесу (п. 2 ч. 3 ст. 2 ЦПК), елементами якої є усність і від-

критиcтє судового розгляду (ч. 1 ст. 7 ЦПК), у застосуванні яких є певні винятки. Саме з усністю Європейський суд з прав людини пов'язує публічність судового розгляду, принаймні на рівні першої інстанції [5]. А окремі науковці вважають, що можливість розгляду справи за участю сторін передбачена для забезпечення права бути вислуханим та права на справедливий судовий розгляд [6].

С.В. Васьковський, характеризує усність як принцип цивільного процесу та виділяючи її переваги (зазначаючи, що усна форма провадження необхідна для приведення в дію принципу відкритості слухання), водночас визнавав доцільною процесуальну систему за Статутом цивільного судочинства 1864 р., яка надавала однакового значення як усній, так й письмовій формі змагання сторін [7]. Новий ЦПК також надає однакового значення як розгляду справи з повідомленням сторін, так й без повідомлення. Жодних винятків у реалізації основних засад цивільного судочинства при розгляді справи без повідомлення сторін ЦПК не містить і жодних перешкод у реалізації цих принципів та процесуальних прав учасників справи не встановлює. Тому важко погодитись із думкою окремих науковців про те, що загальне позовне провадження є єдино можливим порядком, який дозволяє настільки, наскільки це можливо, реалізувати засади змагальності, диспозитивності й забезпечити справедливий розгляд справи, а спрощений порядок розгляду цивільних справ законодавчо передбачає суттєве обмеження учасників справ у процесуальних правах і законодавче обмеження реалізації засад змагальності та диспозитивності [8]. І незважаючи на те, що пояснення учасників справи, як ми встановили раніше, не обов'язково повинні викладатися в письмових заявах по суті спору, а можуть бути надані ними особисто (усно) в судовому засіданні, набуваючи при цьому статусу доказів [9], при розгляді справи в порядку спрощеного провадження без повідомлення сторін реалізація учасниками справи процесуальних прав на подання пояснень і доказів так чи інакше має відбуватися в єдиному порядку для позовного провадження (як загального, так й спрощеного), встановленому ст. 174 ЦПК – для подання заяв по суті справи (при розгляді справи судом у порядку позовного провадження учасники справи викладають письмово свої вимоги, заперечення, аргументи, пояснення та міркування щодо предмета спору виключно у заявах по суті справи, визначених цим Кодексом. Заявами по суті

справи є: позовна заява; відзив на позовну заяву (відзив); відповідь на відзив; заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву) та ст. 182 ЦПК – для подання заяв, клопотань і заперечень з процесуальних питань (при розгляді справи судом учасники справи викладають свої вимоги, заперечення, аргументи, пояснення, міркування щодо процесуальних питань у заявах та клопотаннях, а також запереченнях проти заяв і клопотань. Заяви, клопотання і заперечення подаються в письмовій або усній формі. У випадках, визначених цим Кодексом, заяви і клопотання подаються тільки в письмовій формі). При цьому, навіть за відсутності клопотання однієї зі сторін, суд, якщо визнає за необхідне, може з власної ініціативи провести розгляд справи в спрощеному провадженні у судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін (ч. 5 ст. 279 ЦПК).

Подібну ініціативу судді можна зустріти й у зарубіжних правопорядках. Наприклад, в юридичній літературі звертається увага, що одним із найпоширеніших у світі прискорених прийомів здійснення правосуддя є так зване сумарне провадження, яке передбачене Правилами цивільного судочинства Англії та яке є процесуальним механізмом, котрий дає змогу суду ухвалювати рішення без проведення судового засідання, коли одна зі сторін не в змозі продемонструвати достатність наявних у неї свідчень для доказу наявності спору про фактичні обставини [10]. Європейський суд з прав людини теж стоїть на позиціях, що у випадках, коли мають бути вирішені тільки питання права, розгляд письмових заяв є доцільнішим, ніж усні слухання, і розгляд справи на основі письмових доказів є достатнім. Адже у певних випадках влада має право брати до уваги міркування ефективності й економії. Тому, коли фактичні обставини не є предметом спору, а питання права не становлять особливої складності, та обставина, що відкритий розгляд не проводився, не є порушенням вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції щодо проведення публічного розгляду справи [11].

Аналіз положень нового ЦПК у системному зв'язку з положеннями Глави 10 «Розгляд справ у порядку спрощеного провадження» дає підстави для висновку, що розгляд справи без повідомлення (виклику) сторін основні засади цивільного судочинства, зокрема принципи диспозитивності і змагальності, а також елементи права на справедливий судовий розгляд не порушує, оскільки позиції сто-

рін викладаються в надісланих суду заявах по суті спору, а також заявах із процесуальних питань, в яких сторони повною мірою можуть реалізувати свої диспозитивні й змагальні права, а також поставити іншому учаснику справи не більше десяти запитань про обставини, що мають значення для справи. Відтак можна цілком погодитись із думкою, що у спрощеному позовному провадженні ефективність захисту має досягатися навіть у разі розгляду та вирішення справи за відсутності сторін, що сприятиме розвантаженню судів та суддів і створюватиме позитивну динаміку щодо строків розгляду справ у цілому [12]. Водночас варто підтримати пропозицію окремих учених-процесуалістів щодо надання суду права в разі необхідності викликати учасників справи для вирішення процесуальних питань щодо підготовки справи до розгляду в спрощеному провадженні по суті [13]. Такий підхід узгоджується із позицією О.С. Ткачука, який виділяє різні види спрощених проваджень, приміром, ухвалення судового рішення без проведення судового засідання або з проведенням останнього у кабінеті судді, ухвалення рішення суддею одноособово, спрощене судове рішення тощо [14]. При цьому варто також враховувати сформульований Великою Палатою Верховного Суду висновок про те, що бажання сторони у справі викласти під час публічних слухань свої аргументи, які висловлені нею в письмових та додаткових поясненнях, не зумовлюють необхідності призначення до розгляду справи з викликом її учасників [15].

Судова практика Верховного Суду, яка останнім часом поширюється на юридичних інтернет-ресурсах, стосується проблемних питань розгляду справ без повідомлення сторін лише апеляційними судами. Аналіз такої практики свідчить, що суди апеляційної інстанції все ще неоднозначно застосовують процесуальний закон стосовно підстав проведення судового розгляду справи без повідомлення (виклику) сторін. Причому, на відміну від порядку розгляду справ у суді першої інстанції в спрощеному провадженні без повідомлення сторін (ч. 5 і 6 ст. 279 ЦПК), підстави розгляду судом апеляційної інстанції справ без повідомлення учасників дещо відрізняються та “прив’язані” до особливостей розгляду окремих категорій справ (ст. 369 ЦПК), а саме така можливість встановлена щодо цивільних справ з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не під-

лягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження. Тобто, якщо під час розгляду справи у суді першої інстанції суд повинен спочатку встановити наявність підстав для застосування спрощеного позовного провадження (тобто встановити, чи підлягає конкретна цивільна справа розгляду в порядку спрощеного позовного провадження з огляду на критерії, встановлені ст. 274 ЦПК), а вже після цього, з огляду на наявність чи відсутність клопотання однієї зі сторін та підстав для задоволення такого клопотання, вирішити питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами (ч. 5 і 6 ст. 279 ЦПК), то в апеляційному суді в силу припису ч. 1 ст. 368 ЦПК всі справи розглядаються за правилами, встановленими для розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження (з певними особливостями), а підстави для розгляду справи без повідомлення учасників безпосередньо встановлені лише у ст. 369 ЦПК.

Отже, що стосується розгляду цивільних справ по суті (тобто розгляду апеляційним судом апеляційних скарг на рішення судів першої інстанції за результатами розгляду справи по суті), то підставою для розгляду апеляційним судом такої справи без повідомлення сторін є ціна позову – менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження. З цього випливає, що в апеляційному суді без повідомлення сторін розглядаються лише справи, які мають ціну позову. А ціна позову, як відомо, це грошовий вираз майнової позовної вимоги. Перелік таких позовних вимог (категорій справ) наведено у ч. 1 ст. 176 ЦПК. У справах з немайними позовними вимогами ціна позову не визначається.

Так, в одній зі справ, предметом позову в якій було визнання патенту на корисну модель недійсним та зобов'язання вчинити певні дії, Велика Палата Верховного Суду зробила висновок, що приписи ч. 1 ст. 369 ЦПК України щодо письмового провадження за наявними у справі матеріалами без повідомлення сторін можуть бути застосовані судами апеляційної інстанції лише у випадку розгляду апеляційних скарг на рішення суду, якщо наявні виключно вимоги майнового характеру і розмір ціни позову менший ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного прова-

дження. Якщо ж у справі наявні вимоги немайнового характеру, то розгляд такої справи у суді апеляційної інстанції здійснюється в судовому засіданні з повідомленням учасників справи [16]. В іншій справі, предметом первісного позову в якій було стягнення заборгованості за кредитним договором, а зустрічного позову – визнання кредитного договору недійсним, Верховний Суд зазначив, що предметом позову в цій справі є немайна вимога – про визнання кредитного договору недійсним. Якщо ж у справі наявні вимоги немайнового характеру, то розгляд такої справи у суді апеляційної інстанції здійснюється в судовому засіданні з повідомленням учасників справи [17].

Без повідомлення учасників справи апеляційним судом також можуть розглядатися апеляційні скарги на ухвали суду першої інстанції, перелік яких наведено у ч. 2 ст. 369 ЦПК. Так, при розгляді заяви стягувача (позивача) про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання та видачу дубліката виконавчого документа, Верховний Суд зазначив, що частиною другою статті 369 ЦПК України визначено вичерпний перелік (який розширеному тлумаченню не підлягає) ухвал, розглядати апеляційні скарги на які апеляційний суд вправі без повідомлення учасників справи. Предметом розгляду цієї справи у суді першої інстанції було: поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання (п. 24 ч. 1 ст. 353 ЦПК України); видача дубліката виконавчого документа, що унормовано пп. 17.4 п. 1 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України. Зазначені ухвали суду щодо вирішення вказаних процесуальних питань відсутні у переліку, що наводиться у ч. 2 ст. 369 ЦПК України, на що апеляційний суд уваги не звернув, безпідставно розглянувши справу в порядку спрощеного позовного провадження [18].

Отже, на відміну від визначених у ЦПК певних категорій цивільних справ (ч. 1, 2 ст. 274, крім справ у ч. 4 ст. 274) та обставин (критеріїв), які враховує суд першої інстанції при вирішенні питання про розгляд справи в спрощеному позовному провадженні (ч. 3 ст. 274), в порядку якого суд першої інстанції може розглядати без повідомлення (виклику) сторін будь-яку справу (ч. 2 ст. 274), тобто справу як з майновими, так й немайновими вимогами, в суді апеляційної інстанції (де всі справи розглядаються за

правилами спрощеного позовного провадження) без повідомлення сторін можуть розглядатися лише справи з майновими позовними вимоги – з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (тобто якщо позов є немайновим або поряд із майною позовною вимогою позов містить немайнову вимогу, то розгляд цивільної справи з такими позовними вимогами в суді апеляційної інстанції без повідомлення сторін виключається). Такий обмежувальний критерій, на нашу думку, не дозволяє повноцінно реалізувати принцип процесуальної економії та завжди забезпечити оперативний розгляд інших справ в апеляційному суді. Водночас визначений у ч. 2 ст. 369 ЦПК перелік ухвал суду першої інстанції, апеляційні скарги на які можуть розглядатися апеляційним судом без повідомлення сторін, теж є дещо звуженим.

Зазначене свідчить про об'єктивну необхідність розширення переліку цивільних справ, які в суді апеляційної інстанції доцільно розглядати без повідомлення (виклику) сторін. Тому варто підтримати внесений Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення проблеми надмірної тривалості цивільного, господарського та адміністративного провадження» від 28.09.2022 № 8083, яким пропонується доповнити перелік обставин, які має враховувати суд першої інстанції при вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження, новим критерієм – пріоритет швидкого вирішення справи (новий пункт 9 ч. 3 ст. 274 ЦПК), а також пропонується запровадити можливість розгляду в суді апеляційної інстанції будь-якої справи без повідомлення її учасників за наявними у справі матеріалами, якщо справу може бути вирішено на підставі наявних у ній доказів, у разі: 1) відсутності клопотань від усіх учасників справи про розгляд справи за їх участю; 2) неприбуття жодного з учасників справи у судове засідання, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання; 3) подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, які ухвалені в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін (нова редакція ч. 2 ст. 369 ЦПК) [19].

1. Короєд С.О. Процесуальне забезпечення ефективності цивільного судочинства: дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2014. С. 42, 319, 340–341.

2. Постанова Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 18 квітня 2022 року у справі № 522/18010/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104086146>.

3. Здійснюючи судочинство в умовах воєнного стану, судді повинні вміти пристосовувати чинне законодавство – судді КЦС ВС (20 травня 2022 р.). *Офіційний веб-сайт Верховного Суду*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1276715/>.

4. Ізарова І.О., Притика Ю.Д. Спрошене позовне провадження цивільного судочинства України: виклики першого року застосування в судовій практиці. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 145. С. 61.

5. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2011. С. 75.

6. Коломієць Я.Л., Комісарова Д.О., Сиротенко Я.В. Спрошене провадження: особливості та порядок розгляду цивільних справ. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 190. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/46>.

7. Васильовский Е.В. Учебник гражданского процесса / под ред. В.А. Томсинова. Москва: Зерцало, 2003. С. 117–122.

8. Зуб О.Ю. Феномен спрошеного позовного провадження у цивільному процесі. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5, том 1. С. 99.

9. Короєд С.О. Доказове значення пояснень учасників справи за новим Цивільним процесуальним кодексом України. *Судова апеляція*. 2019. № 3 (56). С. 25.

10. Іванов О.О. Спрошене провадження: зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 3. С. 11.

11. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 травня 2019 року у справі № 522/7636/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81776268>.

12. Захарова О., Спанчінцев О. Поняття та сутність спрошеного позовного провадження. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 20.

13. Угриновська О., Гембара Г. Спрошене позовне провадження: законодавча регламентація та проблеми судової практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 89.

14. Ткачук О. Спрошене провадження – новела цивільного процесу: права природа, ознаки, процедура. *Право України*. 2017. № 8. С. 48.

15. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 травня 2019 року у справі № 522/7636/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81776268>.

16. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10 серпня 2022 року у справі № 202/4233/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105961909>.

17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 26 травня 2021 року у справі № 391/35/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97315476>.

18. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 02 червня 2021 року у справі № 2-2617/2009. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97429096>.

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення проблеми надмірної тривалості цивільного, господарського та адміністративного провадження: проект Закону України

від 28.09.2022 № 8083. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40560>.

References

1. Koroied S.O. Protseusualne zabezpechennia efektyvnosti tsyvilnoho sudochynstva: dys. ... dokt. yuryd. nauk. Kyiv, 2014. S. 42, 319, 340–341.
2. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi Obiednanoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 18 kvitnia 2022 roku u spravi # 522/18010/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104086146>.
3. Zdiisniuiuchy sudochynstvo v umovakh voiennoho stanu, suddi povynni vmity prystosovuvaty chynne zakonodavstvo – suddi KTśS VS (20 travnia 2022 r.). *Oftsiiyni veb-sait Verkhovnoho Sudu*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1276715/>.
4. Izarova I.O., Prytyka Yu.D. Sproshchene pozovne provadzhennia tsyvilnoho sudochynstva Ukrainy: vyklyky pershoho roku zastosuvannia v sudovii praktytsi. *Problemy zakonnosti*. 2019. Vyp. 145. S. 61.
5. Kurs tsyvilnoho protsesu: pidruchnyk / V.V. Komarov, V.A. Bihun, V.V. Barankova ta in.; za red. V.V. Komarova. X.: Pravo, 2011. S. 75.
6. Kolomiiets Ya.L., Komisarova D.O., Syrotenko Ya.V. Sproshchene provadzhennia: osoblyvosti ta poriadok rozghliadu tsyvilnykh sprav. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2021. № 11. S. 190. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/46>.
7. Vaskovskiy E.V. Uchebnyk hrazhdanskoho protsesa \ Pod red. V.A. Tomsynova. Moskva: Zertsalo, 2003. S. 117–122.
8. Zub O.Yu. Fenomen sproshchenoho pozovnoho provadzhennia u tsyvilnomu protsesi. *Naukovyi visnyk publicznego ta pryvatnoho prava*. 2018. Vyp. 5, t.1. S. 99.
9. Koroied S.O. Dokazove znachennia poiasnen uchasnykiv spravy za novym Tsyvilnym protseusualnym kodeksom Ukrainy. *Sudova apeliatsiia*. 2019. № 3 (56). S. 25.
10. Ivanov O.O. Sproshchene provadzhennia: zarubizhnyi dosvid. *Aktualni problemy vitchyzniano i yurysprudentsii*. 2021. # 3. S. 11.
11. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 14 travnia 2019 roku u spravi # 522/7636/14-ts. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81776268>.
12. Zakharova O., Yepanchintsev O. Poniattia ta sutnist sproshchenoho pozovnoho provadzhennia. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2021. № 1. S. 20.
13. Uhrynovska O., Hembra H. Sproshchene pozovne provadzhennia: zakonodavcha rehlementatsiia ta problemy sudovoi praktyky. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. # 12. S. 89.
14. Tkachuk O. Sproshchene provadzhennia – novela tsyvilnoho protsesu: pravova pryroda, oznaky, protsedura. *Pravo Ukrainy*. 2017. № 8. S. 48.
15. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 14 travnia 2019 roku u spravi # 522/7636/14-ts. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81776268>.
16. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 10 serpnia 2022 roku u spravi # 202/4233/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105961909>.
17. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 26 travnia 2021 roku v spravi № 391/35/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97315476>.
18. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 02 chervnia 2021 roku u spravi № 2-2617/2009. URL: <https://reyestr.court>.

gov.ua/Review/97429096. 19. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo vyrishennia problemy nadmirnoi tryvalosti tsyvilnoho, hospodarskoho ta administratyvnoho provadzhennia: projekt Zakonu Ukrainy vid 28.09.2022 № 8083. *Ofitsiynyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40560>.

***Koroied Serhii*. Procedural features of consideration of civil cases in the order of simplified legal proceedings without notification of the parties**

The main provisions of the new Civil Procedural Code of Ukraine in the 2017 edition are characterized, which provide for a number of simplifications of the civil process, in particular due to the introduction of the procedure for consideration of civil cases without notification of the parties. Attention is focused on the relevance of this issue in the conditions of martial law introduced in Ukraine and in connection with the reduction of funding for sending postal correspondence. The position is supported that the first notification from the court about the opening of the proceedings in the case is sufficient to inform the parties about the case in order to ensure that they exercise their procedural rights, in particular, to submit statements on the merits of the dispute and evidence. Compliance with the basic principles of civil justice (in particular orality and adversarial) is assessed when considering cases without notifying the parties. The characteristic of such a basis of civil proceedings as the publicity of the judicial process and its element – orality – is given. The conclusion is substantiated that when considering a case without notifying the parties, the realization by the participants of the case of procedural rights to submit statements and evidence in one way or another should take place in a single procedure for legal proceedings (both general and simplified), established by Art. 174 of the Civil Procedural Code – for submitting statements on the merits of the case and Art. 182 of the Civil Procedural Code – for filing statements, petitions and objections on procedural issues. In support of the opinion regarding the possibility of considering cases without notifying the parties, the positions of individual scientists and the practice of the European Court of Human Rights are given. It is emphasized that, in contrast to certain categories of civil cases and circumstances (criteria) defined in the Civil Procedure Code, which are taken into account by the court of first instance when deciding on the issue of consideration of a case in a simplified legal proceeding, in the order of which the court of first instance may consider any case without notification (call) of the parties, that is, a case with both property and non-property claims, then, in the court of appeals, without notification of the parties, only cases with property claims can be considered – with the cost of the claim less than one hundred times the subsistence minimum for able-bodied persons. Legislative initiatives regarding the expansion of the list of grounds for consideration of civil cases without notification of the parties are given.

Key words: civil proceedings, trial, civil case, simplified legal proceedings, parties, notification, summons, court, judicial practice, publicity.